

स्थानीय राजपत्र

मेचीनगर नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड ३

मेचीनगर, झापा, कोशी प्रदेश, नेपाल

२० साउन, २०८३ साल

भाग-१

मेचीनगर नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

इटाम्भट्टा, झापा, कोशी प्रदेश नेपाल

मेचीनगर नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालयको सूचना

मेचीनगर नगरपालिका, नगरकार्यपालिकाले तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी ऐन, २०८३

प्रस्तावना : मेचीनगर नगरपालिकामा राजस्व लगाउने तथा उठाउने सम्बन्धमा आवश्यक कार्यविधि सहितको कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले मेचीनगर नगरपालिकाको नगरसभाले नेपालको संविधानको धारा २२८ को उपधारा (२) बमोजिम यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस ऐनको नाम “कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी ऐन, २०८३” रहको छ ।
 - (२) यो ऐन मेचीनगर नगरपालिका क्षेत्रभर लागू हुनेछ र यस ऐन बमोजिमको कर वा राजस्व बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्ति जहासुकै रहे बसेको भए पनि निजको हकमा समेत लागू हुनेछ ।
 - (३) यो ऐन स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मिति देखि लागू हुनेछ ।
२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,
 - (क) “कम्पनी” भन्नाले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम स्थापना भएको कम्पनी सम्भन्धुपर्छ र यो शब्दले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम स्थापित संगठित संस्थालाई समेत जनाउँछ ।
 - (ख) “कर” भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन अनुसार लागेको वा लाग्ने कर सम्भन्धुपर्छ र सो शब्दले सो करको अतिरिक्त यस ऐन तथा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम सोमा लाग्ने जरिवाना समेतलाई जनाउँछ ।
 - (ग) “कर अधिकृत” भन्नाले नगरपालिकाको राजस्व प्रशासनका लागि जिम्मेवारी पाएका शाखा प्रमुखलाई सम्भन्धुपर्छ र सो शब्दले राजस्व प्रशासनको लागि प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतद्वारा प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने नगरपालिकाको अधिकृतस्तर कर्मचारीहरूलाई समेत जनाउँछ ।
 - (घ) “राजस्व शाखा” भन्नाले नगरपालिकाको संगठन संरचना अनुसारको राजस्व प्रशासन शाखालाई सम्भन्धु पर्छ ।
 - (ङ) “करदाता” भन्नाले कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य भएको व्यक्ति सम्भन्धुपर्छ र सो शब्दले कर अधिकृतले करको विवरण बुझाउन सुचना दिएको वा कुनै कारवाही प्रक्रिया शुरु गरेको व्यक्तिलाई समेत जनाउँछ ।
 - (च) “कर निर्धारण” भन्नाले यस ऐन र अन्य प्रचलित कानून बमोजिम कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएको व्यक्तिको कर दायित्व निश्चित गर्ने कार्य सम्भन्धु पर्छ र सो शब्दले पुनःकर निर्धारण तथा संशोधित कर निर्धारण समेतलाई जनाउँछ ।
 - (छ) “गैरकर” भन्नाले नगरपालिकाले आन्तरिक रुपमा आय संकलन गर्ने कर बाहेकका अन्य सबै किसिमका आयका स्रोतहरूलाई जनाउँछ र यो शब्दले सोमा लाग्ने जरिवाना समेतलाई जनाउँछ ।
 - (ज) “तोकिए वा तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम, विनियम, निर्देशिका वा कार्यविधिले तोके बमोजिम भन्ने जनाउँछ ।
 - (झ) “परिवार” भन्नाले प्राकृतिक व्यक्तिको पति, पत्नी, बाबु, आमा र अंश छुटिए वा नछुटिएका नाबालिग र अंश नछुटिएको साबालिक सन्तान समेत सम्भन्धुपर्छ ।

- (ज) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले मेचीनगर नगरपालिकाको कार्यालय प्रमुखको रूपमा काम गर्ने कर्मचारी सम्झनु पर्छ ।
- (ट) “फर्म” यस ऐनको प्रयोजनका लागि भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको वा दर्ता नभएको अवस्थामा समेत कारोवार संचालन भएको जुनसुकै फर्म सम्झनु पर्छ ।
- (ठ) “व्यक्ति” भन्नाले कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएको जुन सुकै व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।
- (ड) “वडा कार्यालय” भन्नाले वडा समितिको कार्यालयलाई जनाउँछ ।
- (ढ) “ऐन” भन्नाले स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ लाई जनाउँछ ।
- (ण) “सभा” भन्नाले मेचीनगर नगरपालिकाको नगर सभा सम्झनु पर्छ ।
- (त) “कार्यपालिका” भन्नाले मेचीनगर नगरपालिका सम्झनु पर्छ ।
- (थ) “संविधान” भन्नाले नेपालको संविधान सम्झनु पर्छ ।
- (द) नगरपालिका भन्नाले मेचीनगर नगरपालिका सम्झनु पर्छ ।
- (ध) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत भन्नाले स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ८४ बमोजिम नियुक्त नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद - २

राजस्व सम्बन्धी सामान्य सिद्धान्त

३. कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी सामान्य सिद्धान्त : (१) कर राजस्व लगाउँदा देहायका सिद्धान्तलाई आधार बनाई लगाइनेछ :-
 - (क) कर तिर्न सक्ने क्षमता,
 - (ख) समानता र न्याय,
 - (ग) सरलता, पारदर्शिता र मितव्ययिता,
 - (घ) नागरिक सुविधा,
 - (ङ) कर तिर्ने स्वप्रेरणा,
 - (च) कराधार, करकोदर र तिर्ने अवधिको निश्चितता,
 - (छ) पश्चातदर्शी असर नपर्ने कुराको प्रत्याभूति ।
- (२) गैरकर राजस्व लगाउँदा र उठाउँदा उपलब्ध गराइने सेवा, सहूलियत, सुविधाको लागत, सञ्चालन र सम्भार खर्चलाई समेत आधार मानी लगाइने र उठाइनेछ ।
४. राजस्वका क्षेत्र र आधार :
 - (१) नगरपालिकाको कर तथा गैरकरको क्षेत्र तथा आधार परिच्छेद ४ बमोजिमको कर, परिच्छेद ५ बमोजिमको सेवा शुल्क, दस्तुर तथा परिच्छेद ६ बमोजिमको छुट, जरिवाना, व्याज (हर्जाना) हुनेछ ।
 - (२) उपदफा (१) मा उल्लिखित क्षेत्र र आधार बाहेक नगरपालिकालाई प्रचलित कानून बमोजिम अन्य कर तथा गैर कर राजस्व अधिकार थप भएको अवस्थामा त्यस्तो राजस्व नगरपालिकाको आर्थिक ऐनले तोकेको आधारमा असूल गरिनेछ ।

५. राजस्व प्रशासन :

- (१) नेपालको संविधानको व्यवस्था अनुरूप आफ्नो अधिकार क्षेत्रको कर तथा गैर करको प्रशासनिक कार्य नगरपालिकाले गर्नेछ । कर संकलन तथा असुली कार्य वडा कार्यालयबाट समेत गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको राजस्व प्रशासन व्यावसायिक, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउन आवश्यकता अनुसार शाखा तथा राजस्व संकलन इकाइहरु रहनेछन् ।

६. कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था:

- (१) राजस्व प्रशासनका लागि शाखामा रहने कर्मचारीको तह र दरबन्दी नगर सभाले स्वीकृत गरे बमोजिम हुनेछ, राजस्व शाखामा स्वीकृत दरबन्दीका आधारमा कर सहायक तथा सहयोगीर कर्मचारीलाई काममा लगाउन सकिनेछ ।
- (२) राजस्व शाखाले वडा कार्यालयहरुमा राजस्व सम्बन्धी काम गर्ने गरी तोकिएका कर्मचारीहरुलाई काममा लगाउने छ ।

७. राजस्व शाखाको काम, कर्तव्य र अधिकार : यस ऐनमा अन्यत्र उल्लेख भएका काम, कर्तव्य र अधिकार तथा नगरपालिकाको कार्यविभाजन नियमावलीमा तोकिएको व्यवस्थाको अतिरिक्त राजस्व शाखाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :

- (क) करदाता दर्ता गर्ने,
- (ख) करदाताबाट विवरण प्राप्त गर्ने,
- (ग) कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गर्ने,
- (घ) कर तथा गैरकर राजस्व संकलन गर्ने,
- (ङ) कर तथा गैरकर राजस्व चुहावट रोक्न आवश्यक काम गर्ने,
- (च) करदातामैत्री वातावरण बनाउन उपयुक्त र आवश्यक काम गर्ने,
- (छ) कर सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- (ज) कर सम्बन्धी कानून र कर प्रशासन सुधारका उपायहरुबारे कार्यपालिकालाई सुझाव दिने,
- (झ) राजस्व प्रक्षेपणका लागि आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने,
- (ञ) करदाताका खातापाता र हरहिसाव दुरुस्त राख्न लगाउने,
- (ट) राजस्वसम्बन्धी विवरण तथा अभिलेखहरु सुरक्षित र व्यवस्थित रूपमा राख्ने,
- (ठ) राजस्व सुधार योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्यगर्ने,
- (ड) राजस्व सम्बन्धी अन्य काम गर्ने ।

८. अधिकार प्रत्यायोजन :

- (१) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले संविधान र यस ऐन बमोजिम आफुमा रहेको कर तथा गैर कर राजस्व उठाउनेअधिकार आफु मातहतका अधिकृत स्तरको कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
- (२) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले आफुलाई प्राप्त अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने सम्बन्धमा कार्यपालिकाबाट कुनै खास निर्देशन भएमा सोही बमोजिम गर्नुपर्नेछ ।

९. प्रत्यायोजित अधिकार र जिम्मेवारी :

- (१) दफा ८ बमोजिम प्रत्यायोजन गरिएको अधिकारको जिम्मेवारी अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने अधिकारीमा रहनेछ ।
- (२) प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने कर्मचारीले सो अधिकारको प्रयोग गर्दा अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने अधिकारीप्रति उत्तरदायी रही प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ४

कर राजस्व सम्बन्धी व्यवस्था

१०. सम्पत्ति कर :

- (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर र जग्गामा सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा सम्पत्ति कर लगाउनेछ ।
- (२) उपदफा १ बमोजिम सम्पत्तिकर लगाउदा नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका घर, टहरा तथा भवनहरु र सो ले चर्चेको जग्गामा सम्पत्तिकर लिइने र असुल उपर गरीनेछ
स्पष्टिकरण :- यस दफाको प्रयोजनको लागि "चर्चेको जग्गा" भन्नाले नक्सापास गर्दाको बखतमा समावेस भएका कित्ताहरु समेतको जग्गा सम्झनुपर्छ ।
- (३) उपदफा (१) को प्रयोजनका लागि घर र जग्गाको मूल्यांकन गर्दा देहायका आधारमा गरिनेछ:
 - (क) घर र जग्गाको आकार, प्रकार, बनौट र उपयोगको अवस्था,
 - (ख) घर र जग्गाको चलनचल्तीको मूल्य र घरको ह्रास मूल्य,
 - (ग) घर र जग्गाको व्यापारिक वा आवासीय उपयोगको अवस्था ।
- (४) उपदफा (१) बमोजिम लगाइने सम्पत्ति करको दर निर्धारण गर्दा नागरिकको जीवनस्तर, आर्थिकस्तर र कर तिर्न सक्ने क्षमताका आधारमा गर्नुपर्नेछ ।
- (५) यस ऐनमा अन्यत्र जनु सुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको घर र जग्गामा सम्पत्ति कर लाग्ने छैन :
 - (क) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको स्वामित्वमा रहको घर र जग्गा,
 - (ख) सरकारी अस्पतालको घर र जग्गा,
 - (ग) गुठीको स्वामित्वमा भएको घर र जग्गा,
 - (घ) मुनाफाको उद्देश्य नराखी सञ्चालन गरिएको सरकारी शिक्षण संस्था, कम्पनी, समिति, प्राधिकरण, बोर्ड र सरकारी संस्थानको घर र जग्गा,
 - (ङ) मुनाफाको उद्देश्य नराखी सञ्चालन भएका संघ, संस्थाको घर र जग्गा,
 - (च) धार्मिक संस्था (मन्दिर, गुम्बा, चर्च, मस्जिद आदि) को घर र जग्गा,
 - (छ) खानेपानी संकलन पोखरी, विद्युतगृह, मसानघाट, कब्रिस्तान, कर्वला, मजार, विमानस्थल, बसपार्क, रंगशाला, उद्यान, पार्क जस्ता सार्वजनिक उपयोगका स्थलहरु,
 - (ज) राजदूतावास, वाणिज्य नियोग, कुटनैतिक नियोगका घर र जग्गा ।माथि जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि वस्तुस्थिति, व्यापारिक प्रयोजन रहेछ भने करछुट हुने छैन ।
- (६) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर र जग्गाको अभिलेख प्रत्येक वर्ष दुरुस्त मिलाई राख्नुपर्नेछ ।

- (७) सम्पत्तिको मूल्याङ्कन सिफारिशका लागि नगरपालिकाले दक्ष वा विशेषज्ञ सहित देहाय बमोजिम तीन सदस्य रहेको सम्पत्ति कर मूल्याङ्कन समिति गठन गर्न सक्नेछ
(क) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	संयोजक
(ख) नगरपालिकाको सहरी विकास शाखा प्रमुख ईन्जिनियर	सदस्य
(ग) राजस्व प्रशासन शाखा प्रमुख	सदस्य सचिव
- (८) उपदफा (८) बमोजिम गठित समितिको कार्यावधि तीन वर्षको हुनेछ र समितिले प्रत्येक वर्षमा घर जग्गा मूल्यांकनका आधार र दररेट सम्बन्धी सुझाव नगरपालिकामा पेश गर्नेछ ।
- (१०) घर जग्गा मूल्याङ्कन समितिले नगरपालिकाको कुनै पदाधिकारी वा अधिकृत वा अन्य कुनै विज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- (११) घर जग्गा मूल्यांकन समितिले बैठकको कार्यविधि आफै निर्धारण गर्न सक्नेछ ।
- (१२) सम्पत्तिको मूल्याङ्कन तथा हसकट्टीको दर आर्थिक ऐनले व्यवस्था गरे बमोजिम हुनेछ ।
- (१३) सम्पत्ति करको प्रयोजनको लागि सम्पत्तिको स्वामित्व देहायको व्यक्तिमा रहेको मानिनेछ :
- (क) आर्थिक वर्षको पहिलो दिन जुन सम्पत्ति जसको स्वामित्वमा रहेकोछ सो सम्पत्ति सोही व्यक्तिको नाममा ।
- (ख) कुनै सम्पत्ति एकभन्दा बढी व्यक्तिहरुको संयुक्त स्वामित्वमा रहेकोमा स्वामित्व स्पष्ट भएकोमा सोही अनुसार र नभएमा संयुक्त स्वामित्वलाई एउटा व्यक्ति ।
- (१४) सम्पत्ति करको प्रयोजनको लागि घर भएको कित्तामा जोडिएका सोही व्यक्तिको नाउँमा रहेको अन्य सबै कित्ताहरुलाई एउटै कित्ता मानी घरले चचेकी जग्गाको क्षेत्रफल निर्धारण गरिनेछ ।
- (१५) करदाताले यस दफा बमोजिमको सम्पत्ति कर वार्षिक रुपमा तिर्नुपर्नेछ ।
- (१६) सम्पत्तिको पहिचान, विवरण संकलन, अभिलेख प्रणाली, सम्पत्ति मूल्यांकन, कर असूली तथा कर सहूलियत र जरिवाना सम्बन्धी व्यवस्थाका लागि आवश्यक पर्ने कार्यविधि कार्यपालिकाले स्वीकृत गरी लागु गर्न सक्नेछ ।
११. भूमिकर (मालपोत) :
- (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र यस ऐन बमोजिम सम्पत्ति कर लाग्ने घर र जग्गा बाहेकको अन्य जग्गामा मूल्यांकनको आधारमा सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा भूमिकर (मालपोत) लगाउने र उठाउनेछ ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार, गुठीको स्वामित्वमा रहेको जग्गा र कूटनीतिक नियोगको नाममा रहेको जग्गामा भूमिकर (मालपोत) लाग्ने छैन ।
- (३) नगरपालिकाले यस दफा बमोजिमको भूमिकर (मालपोत) र दफा १० बमोजिमको सम्पत्ति कर एकै पटक उठाउनेछ ।
- (४) उपदफा (१) अनुसार दोहोरो कर नलाग्ने व्यवस्थाको लागि नगरपालिकाले घर भएको जग्गाको सम्पत्ति कर लगाईसकेपछि मात्र बाँकी जग्गाको भूमिकर (मालपोत) लगाइनेछ ।
- (५) करदाताले यस दफा बमोजिमको भूमिकर (मालपोत) वार्षिक रुपमा तिर्नुपर्नेछ
- (६) नगरपालिकाले प्रकृतिक प्रकोपको अवस्था वा विशेष परिस्थिति सिर्जना भएमा आधार र कारण खोली नगरपालिकाको सबै वा कुनै खास क्षेत्रको जग्गाको भूमिकर / मालपोत बुझाउने म्याद बढाउन सक्नेछ ।

- (७) उपदफा ६ बमोजीम थप भएको म्याद भित्र भुमि कर/मालपोत बुझाएकोमा म्यादभित्र बुझाएको मानिनेछ र थप शुल्क लाग्ने छैन ।
- (८) प्राकृतिक प्रकोपको अवस्था वा विशेष परिस्थितिमा कार्यपालिकाले यथ्यष्ट आधार र कारण खोली त्यसबाट प्रभाविद सबैले समान सुविधा पाउनेगरी भुमिकरमालपोत मा छुट वा मिनाहा दिने निर्णय गर्न सक्नेछ ।
- (९) उपदफा ८ बमोजीम छुट दिने निर्णय भएकोमा सो निर्णय भएको मितिले १५ दिनभित्र त्यसको सुचना सभाको बैठक चलेको भए सभामा पेश गर्नुपर्नेछ र बैठक नचलेको भए त्यसपछि बस्ने बैठकमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

१२. व्यवसाय कर :

- (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय तथा सेवा संचालन गर्न चाहने व्यक्ति वा संस्थाले नगरपालिकामा व्यवसाय दर्ता गरी व्यवसाय इजाजत प्राप्त गर्नुपर्नेछ ।
तर, यो ऐन प्रारम्भ हुनु अगावै नगरपालिकामा दर्ता नगरी संचालन भैरहेका व्यवसायहरु यो ऐन जारी भएका मितिले छ महिनाभित्र यस ऐन बमोजिम नगरपालिकामा दर्ता गराउनु पर्नेछ ।
- (२) सम्बन्धित सरकारी निकायमा दर्ता भई विगत देखि नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेको तर नगरपालिकामा व्यवसाय दर्ता नगरको व्यवसायीका हकमा दफा (१) बमोजिम व्यवसाय दर्ता गर्न आएमा हालसम्मको व्यवसाय कर मात्र बभ्नी त्यसमा लाग्ने जरिवाना छुट दिन सक्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम इजाजत प्राप्त व्यवसायीहरुले वार्षिक रुपमा व्यवसाय कर चुक्ता गरी व्यवसाय नवीकरण गराउनुपर्नेछ ।
- (४) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा भएको पूँजीगत लगानी, आर्थिक कारोबार, कारोबारको स्थान र प्रकृति समेतलाई विचार गरी गरिएको व्यवसाय वर्गीकरणको आधारमा व्यवसाय दर्ता र नवीकरण गर्दा सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा व्यवसाय कर लगाउने र उठाउनेछ ।
- (५) आर्थिक कारोबारका आधारमा कर निर्धारण गर्दा करदाताले आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा अघिल्लो आ.व.मा पेश गरेको आर्थिक विवरणका आधारमा कर निर्धारण गरिनेछ । तर आर्थिक विवरणमा कर तिर्न योग्य नभएको भन्ने विवरणका आधारमा व्यवसाय कर निर्धारण र तिर्न नपर्ने उन्मुक्ति भने हुने छैन ।
- (६) यस दफा बमोजिमको व्यवसाय कर वार्षिक रुपमा बुझाउनु पर्नेछ ।
- (७) करदाताले व्यवसाय सञ्चालन गर्दा निवेदन साथ पेश गरेका विवरणमा हेरफेर, परिवर्तन वा नामसारी गर्नुपर्ने भएमा त्यस्तो परेको मितिले साठी दिनभित्र राजस्व शाखामा जानकारी दिनुपर्नेछ ।
- (८) एक पटक व्यवसाय दर्ता भएपछि दर्ता खारेजीको निवेदन नपरेसम्म सो व्यवसाय सञ्चालनमा रहेको मानी कर असूल गरिनेछ ।
- (९) कुनै करदाताले व्यवसाय बन्द गर्न चाहने । यस ऐन बमोजिम लाग्ने कर बुझाई व्यवसाय दर्ता खारेज गरिदिनका लागि निवेदन दिन सक्नेछ ।

- (१०) व्यवसाय दर्ता, खारेजी, नवीकरण, लगत अद्यावधिक प्रक्रिया तथा व्यवसाय वर्गीकरण एबम् कर असूली, कर सहूलियत तथा जरिवाना सम्बन्धी व्यवस्थाका लागि आवश्यक पर्ने कार्यविधि कार्यपालिकाले स्वीकृत गरी लागु गर्न सक्नेछ ।
- (११) यस दफामा जुन सुकै कुरा उल्लेख भए तापनि नगरपालिकाले आफ्नो आयमा वृद्धि गर्ने उद्देश्य राखी र सबै करदाताहरूलाई व्यवसाय करको दायरामा ल्याउन आर्थिक ऐन बमोजिम विभिन्न कर छुट जरिवाना छुट वा यस्तै अन्य प्याकेज घोषणा गर्न बाधा पुर्याएको मानिने छैन ।

१३. घरजग्गा बहाल कर :

- (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्तिले आफ्नो स्वामित्वमा रहको घर, घरको छत, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, सेड (छप्पर), कारखाना, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक तबरले बहालमा दिएकोमा वार्षिक बहाल रकममा घरजग्गा बहाल कर लगाउने र असूल उपर गर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्वामित्व कायम नभएको ऐलानी वा पर्ती वा सार्वजनिक जग्गामा बसोवास गर्ने व्यक्तिले आफ्नो घर जग्गा अन्य व्यक्ति वा संस्थालाई बहालमा दिएको वा कुनै जग्गा लिजमा लिई घर बहालमा दिएकोमा समेत नगरपालिकाले यस ऐन बमोजिम घरजग्गा बहाल कर लगाउने छ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम बहाल कर तिरेको आधारमा मात्र ऐलानी वा पर्ति वा सार्वजनिक जग्गामा बसोवास गर्ने वा त्यस्तो जग्गाको उपयोग गर्ने व्यक्तिको स्वामित्व कायम भएको मानिनेछैन र त्यस्तो जग्गा नेपाल सरकार वा अन्य सरकारी निकायबाट प्रचलित कानून बमोजिम खाली गर्ने वा संरचना हटाउने कार्यलाई यस ऐन बमोजिम बहाल कर तिरेको कारणले मात्र कुनै किसिमले बाधा पारेको मानिने छैन ।
- (४) उपदफा (१) र (२) बमोजिम लगाइने घरजग्गा बहाल करको दर सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनमा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- (५) घरजग्गा बहाल करको प्रयोजनको लागि नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको घरजग्गाको व्यापारिक महत्व र उपलब्ध शहरी सेवा सुविधा समेत विचार गरी घर तथा जग्गाको प्रयोजन, आकार, प्रकार र बनौट समेतका आधारमा वर्गीकरण गरी बहालको न्यूनतम दर निर्धारण गर्न सक्नेछ ।
- (६) यस दफा बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने घरजग्गा बहाल कर वार्षिक रुपमा बुझाउनु पर्नेछ ।
- (७) यस दफा बमोजिमको कर लगाउने प्रयोजनका लागि करदाता पहिचान र दर्ता, विवरण दाखिला, कर निर्धारण, कर दाखिला, असूली प्रक्रिया, करमा सहूलियत तथा जरिवाना आदिका लागि आवश्यक पर्ने कार्यविधि कार्यपालिकाले स्वीकृत गरी लागु गर्न सक्नेछ ।

१४. जडीबुटी, कवाडी र जीवजन्तु कर:

- (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले खोटे, कवाडी माल र प्रचलित कानूनले निषेध गरिएको जीवजन्तु बाहेकका अन्य मृत वा मारिएका जीवजन्तुको हाड, सिङ, प्वाँख, छाला जस्ता वस्तुको व्यवसायिक कारोवार गरे वापत सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा जडीबुटी, कवाडी तथा जीवजन्तु कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि कारोवार भन्नाले विक्रेताले जारी गरेको विल वा बीजक वा लेनदेन भएको जनिने प्रमाणलाई सम्झनुपर्दछ र नगरपालिकाले कर लगाउँदा कारोवार भएको वस्तुको परिमाणको आधारमा कर लगाउनेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिमका वस्तुको व्यवसायिक कारोवार गर्ने व्यक्ति वा संस्थालाई नगरपालिकाले व्यवसाय इजाजत दिदा कर बभ्नुउने शर्त र विधि समेत तोकी इजाजत दिनेछ ।

१५. सवारी साधन कर :

- (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका अटोरिक्सा र विद्युतीय रिक्सामा नगरपालिकाले सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनमा तोकिएको दरमा सवारी साधन कर लगाउने र उठाउने छ ।
- (२) यस दफा बमोजिम लगाइएको सवारी कर वार्षिक रुपमा वुभ्नुउनु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम नगरपालिकाले लगाउने भनी तोकिएका सवारी साधनहरुको दर्ता, अनुमति, नवीकरण तथा नियमनका लागि कार्यपालिकाले आवश्यक कार्यविधि बनाई लागु गर्न सक्नेछ ।

१६. विज्ञापन कर:

- (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र हने विज्ञापन, प्रचारप्रसार आदिका लागि राख्न दिने साइनबोर्ड, ग्लोबोर्ड, स्टल आदिमा सभाद्वारा स्वीकृत प्रदेश कानूनको मातहतमा रही आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा विज्ञापन कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।
- तर, नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारका तर्फबाट राखेका विज्ञापनमा यस ऐन बमोजिमको कर लाग्ने छैन ।
- (२) सार्वजनिक स्थलमा यस दफा बमोजिमको विज्ञापन सामग्री राख्न चाहने व्यक्ति वा संस्थाले नगरपालिकाबाट अनुमति लिनु पर्नेछ र विज्ञापन कर निजबाट असल गरिनेछ ।
- स्पष्टीकरण: यस ऐनको प्रयोजनका लागि "सार्वजनिक स्थल" भन्नाले व्यक्तिगत स्वामित्वमा रहेको घरको छत भन्दा माथिका क्षेत्रलाई समेत जनाउँदछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम अनुमतिपत्र दिँदा सर्वसाधारण जनताको हित सम्बन्धी अन्य कुराका अतिरिक्त विज्ञापन राख्न पाउने अवधि, नवीकरण गर्नुपर्ने समय, नवीकरण नगरेमा लाग्ने शुल्क, सौन्दर्य विगान्न नहुने कुरा, सामग्रीको भाषिक शुद्धता र शालीनता जस्ता शर्त किटान गरिएको हुनुपर्नेछ ।
- (४) कुनै कम्पनी, फर्म, एजेन्सी, संघसंस्था वा व्यक्ति अरु कसैले प्रायोजन गरेको सूचनापाटी (होर्डिंग बोर्ड) राखेमा यस दफा बमोजिमको विज्ञापन कर सम्बन्धित प्रायोजकबाट असूल गरी राजस्व शाखाले तोकेको बैक खातामा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।
- (५) व्यापारिक वा व्यावसायिक प्रयोजनका लागि राखिएका विज्ञापनमा लागेको कर छुट वा मिनाहा हुन सक्ने छैन ।
- (६) यस दफा बमोजिम नगरपालिकाले उठाएको विज्ञापन कर बापतको रकम स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा गरी प्रचलित संघीय र प्रदेश कानून बमोजिम सम्बन्धित प्रदेशसंग बाँडफाँड गरिनेछ ।
- (७) यस दफा बमोजिमको कर उठाउन आवश्यक पर्ने कार्यविधि कार्यपालिकाले स्वीकृत गरी लागु गर्न सक्नेछ ।

१७. घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क:

- (१) घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्कको दर प्रदेश कानूनले निर्धारण गरे अनुसार हुनेछ ।
- (२) घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क उठाउन आवश्यक पर्ने कार्यविधि कार्यपालिकाले स्वीकृत गरी लागु गर्न सक्नेछ ।

१८. मनोरन्जन कर:

- (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र प्रदेश सरकारले तोके बमोजिम मनोरन्जन कर लगाई असुल उपर गरीनेछ ।
- (२) उपदफा (१)बमोजीम गरेको मनोरन्जन करको रकम नगरपालिकाको स्थानिय विभाजिय कोशमा दाखीला गर्नुपर्नेछ ।
- (३) यस दफा बमोजीम स्थानिय विभाजिय कोशमा दाखिला भएको कर रकम प्रचलित संधिय र प्रदेश कानुन बमोजीम सम्बन्धित प्रदेशसँग बाँढफाँड गरीनेछ ।

परिच्छेद -५

गैरकर राजस्व

१९. सेवा शुल्क तथा दस्तुर :

- (१) नगरपालिकाले निर्माण वा संचालन तथा व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पूर्वाधार वा उपलब्ध गराएको देहायको कुनै सेवा उपयोग गरेवापत सम्बन्धित सेवाग्राहीलाई सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा सेवा शुल्क, दस्तुर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ :
 - (क) खानेपानी, बिजुली, एम्बुलेन्स, शववाहन र त्यस्तै अन्य सेवा सुविधा,
 - (ख) फोहोरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई, सडक बत्ती जस्ता सेवा सुविधा,
 - (ग) शौचालय, अतिथि गृह, पार्क, स्नानगृह, पौडी पोखरी, व्यायामशाला, बसपार्क, छात्रावास, हाटबजार, पशु बधशाला, शवदाहगृह, धोवीघाट र त्यस्तै अन्य सुविधा,
 - (घ) अचल सम्पत्ति वा अन्य कुनै विषयको मूल्याङ्कन सम्बन्धी सेवा,
 - (ङ) नगरपालिकाले प्रदान गर्ने न्यायिक सेवा, सिफारिश, प्रमाणित, इजाजत सम्बन्धी सेवा,
- (२) नगरपालिकाले सहकारी संस्था, एफ.एम. रेडियो, स्थानीय पत्रपत्रिका, “घ” बर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजत, सहकारी दर्ता अनुमति, कृषक समूह दर्ता अनुमति, विद्यालय स्थापना, ट्युसन तथा कोचिङ्ग सेन्टर, औषधी पसल, स्थानीय व्यापारिक फर्मको दर्ता अनुमति, घरेलु तथा साना उद्योगहरुको दर्ता अनुमति, टावर राख्न अनुमति, निजी जग्गाको माटो वा निर्माणजन्य अन्य खनिज पदार्थको बिक्री वितरण गर्न अनुमति आदि सेवामा सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा सेवा शुल्क तथा दस्तुर लगाउने र उठाउनेछ

२०. सवारी साधन पार्किङ्ग शुल्क:

- (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र तोकेको पार्किङ्गस्थलमा सवारी साधनलाई पार्किङ्ग सुविधा उपलब्ध गराए वापत पार्किङ्ग गर्ने समयको आधारमा सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा पार्किङ्ग शुल्क लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।
सामान्यतया राजमार्ग तथा सहायक राजमार्गको सडक अधिकार क्षेत्रभित्र यस दफाबमोजिम सवारी पार्किङ्ग शुल्क लगाइने छैन । तर सम्बन्धित सरोकारवालासंगको अनुमतिमा उल्लेखित स्थानमा पार्किङ्ग गराउने र शुल्क उठाउन बाधा परेको मानिनेछैन

- (२) नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिम तोकेको स्थानबाहेक अन्य स्थानमा सवारी पार्किङ्ग गर्न रोक लगाउन सक्नेछ ।
- (३) नगरपालिकाले सवारी पार्किङ्ग क्षेत्र निर्धारण गर्दा सवारी आवागमनमा बाधा नपुग्ने गरी ट्राफिक प्रहरी कार्यालय संगको समन्वयमा गर्नेछ ।

२१. बिक्री :

- (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको खोलानाला वा अन्य सार्वजनिक स्थलबाट वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा उत्पादन हुने बालुवा लगायतका नदीजन्य पदार्थ एवम् माटोजन्य वस्तुहरु सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा बिक्री गर्न सक्नेछ,
- (२) उपदफा (१) बमोजिमका वस्तुहरु बिक्रीको लागि बिक्री परिमाण तथा न्यूनतम दर निर्धारण गरी बोलपत्र, दरभाउपत्र वा डाँक बढावढ माध्यमबाट सो नभएमा घाटगद्धि गरी तोकिएको दरमा आफैले बिक्री गर्न सक्नेछ ।
- (३) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र प्रचलित कानून बमोजिम स्वीकृति लिई निजी स्वामित्वको जग्गामा संचालित खानीबाट वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन वा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणले तोकेको परिमाणमा गरिने बालुवा लगायतका नदीजन्य पदार्थ तथा माटोजन्य वस्तुको उत्खनन, संकलन वा बिक्रीमा सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा संकलन शुल्क लगाउनेछ ।
- (४) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक तथा ऐलानी जग्गामा रहेका काठ, दाउरा, जराजुरी, दहत्तर बहत्तर आदि बिक्री गर्न सक्नेछ ।
- (५) नगरपालिकाले आफ्नो स्वामित्वमा रहेको प्रयोगमा नआउने पुराना र काम नलाग्ने वस्तु, उपकरण तथा सामानहरु कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम लिलाम बिक्री गर्न सक्नेछ,
- (६) नगरपालिकाले नागरिकको सुविधाको लागि विभिन्न फाराम, पुस्तक, घर नम्बर प्लेट, नक्शा वा अन्य सेवाहरु सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा बिक्री गर्न सक्नेछ ।
- (७) यस दफा बमोजिम बिक्री तथा संकलन शुल्क बापत प्राप्त रकम नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्नेछ ।

२२. बहालविटौरी शुल्क :

- (१) नगरपालिकाले आफ्नो स्वामित्वमा रहेको वा आफुले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको पोखरी, हाटबजार, प्रदर्शनीस्थल वा मेला वा जात्रामा अस्थायी अनुमति दिएका घर पसल तथा सार्वजनिक, पर्ति वा ऐलानी जग्गामा बनेका संरचनाको उपयोग बापत सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा बहाल विटौरी शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम बहाल विटौरीमा दिंदा अवधी तोकरी शर्त सहित सम्झौता गरी दिनुपर्नेछ ।
- (३) यस दफा बमोजिम नगरपालिकालाई बहाल विटौरी शुल्क बुझाएकै आधारमा त्यस्तो घर जग्गा वा सम्पत्ति उपर सो को उपयोग गर्ने व्यक्तिको कुनै किसिमले स्वामित्व कायम भएको मानिनेछैन र नगरपालिका वा प्रचलित कानून बमोजिम अधिकारप्राप्त निकायले त्यस्तो घर जग्गा वा सम्पत्ति जुनसुकै बखत खाली गर्न यस व्यवस्थाले बाधा पुर्याएको मानिने छैन ।

२३. सम्पत्ति भाडा/वहाल :

- (१) नगरपालिकाको आफ्नो स्वामित्वमा रहेको भवन, जग्गा, पोखरी, मेसिनरी साधन, उपकरण आदिमा आर्थिक ऐनले तोकेको भन्दा कम नहुने गरी भाडा वा बहालमा दिई आय आर्जन गर्न सक्नेछ ।
- (२) नगरपालिका क्षेत्रभित्र गुठी संस्थानको स्वामित्वमा रहेका पोखरी, हाटबजार तथा अन्य सम्पत्तिहरु परिचालनका लागि नगरपालिकाले गुठी संस्थानसंग संझौता गरी संझौता अनुसार आय आर्जनको लागि त्यस्ता सम्पत्तिको व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ
- (३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम ६ महिना भन्दा बढी अवधिको लागि भाडा वा बहालमा दिँदा प्रतिस्पर्धात्मक पद्धति अपनाई भाडा वा बहालमा दिनु पर्नेछ ।
- (४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्राकृतिक प्रकोप, संक्रामक रोग फैलिई वा लामो समय बन्दावन्दी भई वा संकटकाल घोषणा भई जनजीवन असामान्य र आर्थिक गतिविधि न्यून भएको अवस्था र कारणमा नगर कार्यपालिकाले वढीमा १ वर्ष सम्मका लागि वैकल्पिक विधि अवलम्बन गरी सम्पत्ति भाडा वा बहाल बन्दोबस्ती गर्न सक्नेछ ।
- (५) यस दफाको उपदफा (३) र (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै वस्तु वा सेवा प्रदान गर्ने निश्चित क्षेत्र तोकी एकीकृत सेवा वा व्यवसायका लागि संरचना वा जमिन उपलब्ध गराउन वा सार्वजनिक निजी साभेदारी प्रबन्ध गर्न बाधा पुर्याएको मानिने छैन ।
- (६) बहाल वा भाडा संझौता गर्दा तोकिए बमोजिमको धरौटी तथा भाडा बढिको व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

२४. पर्यटन शुल्क :

- (१) नगरपालिकाले आफै निर्माण गरेको पर्यटकीय स्थल वा पर्यटन व्यवसाय वा पर्यटकीय क्रियाकलापमा आर्थिक ऐनले तोके बमोजिम पर्यटन शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।
- (२) नगरपालिका क्षेत्र भित्रको कुनै पनि पर्यटकीय स्थलमा पर्यटक प्रवेशमा आर्थिक ऐनले तोके बमोजिमको पर्यटन सेवा शुल्क लगाउन र उठाउन सक्नेछ ।

२५. अन्य शुल्क वा दस्तुर लगाउन सक्ने :

- (१) नगरपालिकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ र अन्तर सरकारी वित्तीय व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को विपरीत नहुन गरी आफूले प्रदान गरेको सेवा, सुविधा र व्यवस्थापन गरेको थप वा नयाँ क्षेत्र वा विषयमा शुल्क लगाउन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम सेवा शुल्क लगाउने वा त्यसको दरमा हेरफेर गरेको कुराको विवरण नगरपालिकाले त्यस्तो निर्णय भएको मितिले सात कार्यदिन भित्र नगरसभाको बैठक चलेको समयमा सभामा र त्यस्तो बैठक नचलेको समयमा त्यस पछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ६

करदाता पहिचान तथा दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था

२६. करदाताको पहिचान तथा दर्ता :

- (१) राजस्व शाखाले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने व्यक्ति वा करदाताको पहिचान गर्नुपर्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम करदाताको पहिचान गर्दा व्यक्ति वा करदाताको नाममा रहेको सम्पत्ति, निजले गरेको कारोबार र राजस्व शाखालाई कुनै स्रोतबाट प्राप्त सूचना र सो एकाईले छानविन गर्दा देखिएका आधारमा करदाताको पहिचान गरिनेछ ।
 - (३) राजस्व शाखाले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताको विवरण खुलाई करदाता दर्ता गरी प्रत्येक करदातालाई निश्चित पहिचान नम्बर प्रदान गरी व्यक्तिगत अभिलेखमा दर्ता गरी राख्नु पर्नेछ ।
 - (४) उपदफा (३) बमोजिम करदाताको पहिचान नम्बर प्रदान गर्दा करदाताले नगरपालिकालाई प्रचलित कानून बमोजिम तिर्नु बुझाउनु पर्ने सबै करको लागि एउटै करदाता पहिचान नम्बर कायम गर्ने व्यवस्था मिलाउन सकिनेछ ।
 - (५) नेपाल सरकार बाट स्थानिय लेखा नम्बर लिएका वा नगरपालिकाबाट करदाता पहिचान नम्बर प्राप्त गरेका करदाताले कर सम्बन्धि कारोबार गर्दा सोही स्थायी लेखा नम्बर वा करदाता पहिचान नम्बरको प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।
२७. करदाताको दायित्व : यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताको देहाय बमोजिमको दायित्व हुनेछ :
- (क) आफूलाई करदाताको रूपमा दर्ता गराउने,
 - (ख) निर्धारित समयमा विवरण पेश गर्ने,
 - (ग) निर्धारित समयमा कर दाखिला गर्ने,
 - (घ) यस ऐन बमोजिम कुनै शुल्क, जरिवाना वा व्याज बुझाउनुपर्ने भए समयमा बुझाउने,
 - (ङ) हिसाव किताब, अभिलेख दुरुस्त राख्ने,
 - (च) कर अधिकृतले मागेको सूचना तथ्यांक समयमा उपलब्ध गराउने, (छ) कर संकलन कार्यमा नगरपालिकालाई आवश्यक सहयोग गर्ने ।
२८. करदाताको अधिकार:
- (१) यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदातालाई देहाय बमोजिमको अधिकार हुनेछ :
 - (क) सम्मानपूर्वक व्यवहार प्राप्त गर्ने अधिकार,
 - (ख) कर सम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्ने अधिकार,
 - (ग) कर सम्बन्धी विषयमा प्रमाण पेश गर्ने मौका प्राप्त गर्ने अधिकार,
 - (घ) प्रतिरक्षाको लागि कानून व्यवसायी वा लेखापरीक्षक नियुक्त गर्ने अधिकार,
 - (ङ) यस ऐनमा उल्लेख भए बाहेक कर सम्बन्धी सूचना, तथ्यांक र विवरणको गोपनीयता रहने अधिकार ।
२९. करदाताको प्रतिनिधित्व :
- (१) करदाताको प्रतिनिधित्व करदाताको परिवारको उमेर पुगेको सदस्य, माथवर व्यक्ति वा निजको कानून व्यवसायी वा लेखापाल वा लेखापरीक्षक वा निजले लिखित रूपमा अख्तियारी दिई पठाएको उमेर पुगेको वारेशले गर्न सक्नेछ ।
स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि उमेर पुगेको भन्नाले अठार वर्ष उमेर पुगेको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।
 - (२) उपदफा (१) बमोजिम प्रतिनिधित्व गर्नसक्ने व्यक्तिका तर्फबाट गरिएका काम कारबाही करदाता स्वयम्ले गरेको मानिनेछ ।

परिच्छेद - ७

विवरण दाखिला सम्बन्धी व्यवस्था

३०. विवरण दाखिला गर्न आदेश दिन सक्ने :

- (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनुपर्ने दायित्व भएको व्यक्तिले कर विवरण नबुझाएमा वा विवरण दाखिला गर्दा व्यहोरा फरक पारी दाखिला गरेको भनी शंका गर्न सकिने आधार र कारण भएमा कर अधिकृतले आधार र कारण खोली कर विवरण दाखिला गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम आदेश प्राप्त भएमा सम्बन्धित व्यक्तिले सो आदेश प्राप्त भएको मितिले तीस दिनभित्र राजस्व शाखामा विवरण दाखिला गर्नु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिमको म्यादभित्र विवरण दाखिला गर्न नसक्ने सम्बन्धित व्यक्तिले आधार वा कारण खोली समयावधि थपको लागि निवेदन दिएमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले औचित्य हेरी तीस दिनसम्मको समयावधि थपिदिन सक्नेछ ।

३१. विवरण सच्याउन सकिने :

- (१) यस परिच्छेद बमोजिमको विवरण दाखिला भैसकेपछि कुनै तथ्य सम्बन्धी वा गणितीय भूल भएको भन्ने लागेमा करदाताले सो सम्बन्धी तथ्य वा प्रमाण संलग्न गरी पहिलो विवरण दाखिला गरेको तीन महिनाभित्र कर अधिकृत समक्ष निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम पर्न आएको निवेदन उपर प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक जाँचबुझ गर्न लगाई व्यहोरा मनासिव ठहर गरेको अवस्थामा तीस दिनभित्र विवरण सच्याउने स्वीकृति दिन सक्नेछ ।

परिच्छेद - ८

कर निर्धारण र सूचना

३२. कर निर्धारण :

- (१) करदाताले पेश गरेको विवरण र आर्थिक ऐनले गरेको व्यवस्था बमोजिम कर अधिकृतले प्रत्येक करदाताले तिर्नुपर्ने करको निर्धारण गर्नुपर्दछ ।
- (२) यस ऐन बमोजिम करदाताले विवरण पेश नगरेको अवस्थामा कर अधिकृतले प्राप्त अन्य सूचना वा अनुमानका आधारमा कर निर्धारण गरी करदातालाई कर तिर्न सूचना जारी गर्न सक्नेछ ।
- (३) करदाता तथा करको आधारको अभिलेख राख्ने तथा कर निर्धारणको लागि नगरपालिकाले कम्प्युटर सफ्टवेयर प्रणालीलाई प्रयोगमा ल्याउन सक्नेछ ।
- (४) उपदफा (३) बमोजिमको कार्यकोलागि सम्भव भएसम्म नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारले विकास गरेको वा स्वीकृत गरेको सफ्टवेयरलाई प्रयोगमा ल्याउनु पर्दछ ।

३३. कर निर्धारणको सूचना : यस ऐन बमोजिम कर निर्धारण भएको सूचना प्रत्येक आर्थिक वर्षको पहिलो चौमासिक भित्र सम्बन्धित करदाताहरूलाई दिनुपर्दछ र यस्तो सूचना बिजक जारी गरी वा पत्र मार्फत वा इमेल वा एसएमएसबाट दिन सकिनेछ ।

परिच्छेद - ९

कर दाखिला, असूली र कर परीक्षण सम्बन्धि व्यवस्था

३४. कर रकमको जानकारी दिने :

- (१) आर्थिक ऐनको व्यवस्था बमोजिम करदाताले तिर्नुपर्ने कर रकम निर्धारण गरी करदाताहरुलाई सोको अग्रिम जानकारी दिने दायित्व राजस्व शाखाको हुनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम कर निर्धारणको सूचना प्राप्त भएपछि करदाताले सो सूचनामा उल्लिखित समय सीमाभित्र कर दाखिला गर्नुपर्नेछ र समयभन्दा पहिले दाखिला गरेमा आर्थिक ऐन बमोजिम छुट दिनुपर्नेछ ।

३५. कर दाखिला गर्नुपर्ने :

- (१) यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर सम्बन्धित परिच्छेदहरुमा समय उल्लेख गरिएकोमा सोही समय सीमाभित्र र समय उल्लेख नभएको हकमा प्रत्येक आर्थिक वर्षभित्र राजस्व शाखा वा नगरपालिकाले तोकेको स्थानमा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।
- (२) यस ऐन बमोजिम अग्रिम कर कट्टी गरी नगरपालिकामा कर रकम दाखिला गर्ने दायित्व भएका व्यक्ति वा कम्पनी वा फर्मले त्यसपछिको महिनाको २५ गते भित्र राजस्व शाखामा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम कर दाखिला प्रयोजनको लागि करदाताले अनलाइन सेवा वा बैंक मार्फत नगरपालिकाले तोकिदिएको बैंक खातामा कर रकम दाखिला गर्न सक्नेछ ।

३६. कर दाखिलाको निस्सा दिनुपर्ने : करदाताले यस ऐन बमोजिम बुझाउनुपर्ने कर वा गैरकर राजस्व वा अन्य रकम बुझलिएपछि राजस्व शाखाले तत्काल त्यसको निस्सा दिनुपर्नेछ ।

३७. किस्ताबन्दीमा कर असूली : कुनै खास करदाताका हकमा विशेष परिस्थितिमा समयमा कर तिर्न नसक्ने अवस्था सिर्जना भई निज सो कुराको निवेदन गर्न आएमा र कर अधिकृतले जाँचबुझ गर्दा कारण मनासिव देखिएमा पर्चा खडा गरी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको आदेश अनुरूप बढीमा एक वर्षभित्र तीन किस्ता सम्ममा कर दाखिला गर्न आदेश दिन सकिनेछ ।

३८. कर असूली सम्बन्धी थप व्यवस्था :

- (१) यस ऐन बमोजिम असूल उपर गर्नुपर्ने कर तथा गैर कर राजस्व बापतको रकम करदाताले यस ऐनमा तोकिएको अवधिमा दाखिला नगरेमा कर अधिकृतले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको पूर्व स्वीकृति लिई देहायको एक वा एकभन्दा बढी तरिका अपनाई त्यस्तो राजस्व असूल गर्न सक्नेछ :
 - (क) करदातालाई फिर्ता गर्नुपर्ने भए त्यसमा कट्टी गरेर ।
 - (ख) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार वा सरकारी स्वामित्वका संघसंस्थाबाट करदाताले पाउने रकमबाट कट्टी गर्न लगाएर ।
 - (ग) बंके वा वित्तीय संस्थामा रहेको करदाताको रकमबाट कट्टी गर्न लगाएर ।
 - (घ) करदाताको कारोबार रोक्का गरेर ।
 - (ङ) करदाताको चल तथा अचल सम्पत्ति दाबी वा कब्जा गरेर ।
 - (च) करदाताको सम्पत्ति एकैपटक वा पटकपटक गरी तोकिए बमोजिम लिलाम बिक्री गरेर ।

- (२) उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिम लिलामको कारवाही शुरु भएपछि सो कारवाही समाप्त हुनुपूर्व कर दाखिला गर्न ल्याएमा बुझाउन बाँकी कर तथा जरिवाना रकममा थप पाँच प्रतिशत शुल्क सहित असूल गरिनेछ ।
- (३) लिलामबाट प्राप्त रकम करदाताले तिर्नुपर्ने कर रकमभन्दा बढी भएमा बढी भएजति रकम साठी दिनभित्र सम्बन्धित करदातालाई फिर्ता दिनुपर्नेछ ।
- (४) उपदफा (३) बमोजिम रकम फिर्ता गर्दा निजले उपलब्ध गराएको बैंक खातामा जम्मा गरिदिनुपर्नेछ ।

३९. कर परीक्षण :

- (१) यस ऐन बमोजिम करदाताले विवरण पेश गरेको विवरण अनुसार निर्धारण गरिएको कर रकममा शंका लागेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले तोकेको एक तह माथिको कर अधिकृतले निम्न विषयहरूको परीक्षण गरी पुनः कर निर्धारण गर्न सक्नेछ :
 - (क) खातापाता, हर हिसाव वा अभिलेख सही भए, नभएको,
 - (ख) गलत वा भुठो कागजात र विवरण भए, नभएको,
 - (ग) कर वा शलु क निर्धारण सहि तरिकाले भए, नभएको,
 - (घ) बक्यौता तथा सो मा लाग्ने जरिवानाको हर हिसाव सहि तरिकाले भए, नभएको
 - (ङ) कर छुट वा मिनाहा सहि रुपमा भए, नभएको, (च) निर्धारण गरिएको रकम दाखिला भए, नभएको ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम पुनः कर निर्धारण भएमा कर अधिकृतले करदातालाई आधार र कारण खुलाई आफ्नो स्पष्टीकरण पेश गर्न तीस दिनको सूचना दिनु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम सूचना प्राप्त भएकोमा करदाताले सूचनामा तोकिएको म्यादभित्र आफ्नो स्पष्टीकरण पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (४) कर अधिकृतले उपदफा (३) बमोजिम तोकिएको म्यादभित्र स्पष्टीकरण पेश गरेकोमा सो समेतलाई आधार मानी तथा स्पष्टीकरण पेश नगरेको अवस्थामा नगरपालिकाको कानून बमोजिम कर निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - १०

कर फिर्ता र समायोजन

४०. कर फिर्ता सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) करदाताले यस ऐन बमोजिम कर बुझाउँदा तिर्नुपर्ने भन्दा बढी कर दाखिला गरेकोमा सो कर रकम फिर्ता माग गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम कर फिर्ताको लागि परेको निवेदनको व्यहोरा साँचो ठहरिएमा लेखा अधिकृतले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको स्वीकृति लिई निवेदन परेको एक महिनाभित्र माग बमोजिम कर फिर्ता दिनुपर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम कर फिर्ताको लागि खर्च तर्फ सम्बन्धित शीर्षकमा बजेटको व्यवस्था वा अन्य चालु खर्च शीर्षकबाट रकमान्तर गरी बजेटको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ११

छुट जरिवाना र व्याज (हर्जाना),सम्बन्धी व्यवस्था

४१. जरिवाना लाग्ने :

- (१) नगरपालिकाको स्वीकृति बेगर शहरी सुव्यवस्थामा प्रतिकूल असर पर्ने गरी कानून विपरीत चौपाया खुल्ला रुपमा छोड्ने, सडकपेटी अतिक्रमण गर्ने, आवागमनमा अवरोध गर्ने, निर्माण सामग्री सडक वा सार्वजनिक स्थलमा जथाभावी थुपार्ने, वायु तथा ध्वनि प्रदूषण गर्ने, जथाभावी फोहोरमैला निष्काशन गर्ने, निषेधित क्षेत्रमा सवारी पार्किङ्ग तथा पसल व्यवसाय गर्ने व्यक्तिलाई सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनमा वा तत् तत् ऐनमा तोकिए बमोजिम जरिवाना लगाई असूल उपर गरिनेछ ।
- (२) नगरपालिकाको इजाजत वा स्वीकृति लिई गर्नुपर्ने कार्यहरु जस्तो भवन निर्माण, प्राकृतिक स्रोत साधन उत्खनन गर्ने कुनै व्यक्ति वा संस्थाले स्वीकृति नलिई गरेको पाइएमा सभाद्वारा स्वीकृत आर्थिक ऐनमा तोकिए बमोजिमको जरिवाना लगाई असूल उपर गरिनेछ

४२. व्याज (हर्जाना) लाग्ने : कुनै करदाताले यस ऐन बमोजिम लाग्ने कर, दस्तुर, सेवाशुल्क समयमा दाखिला नगरेमा अन्यत्र व्याज (हर्जाना) तोकिएकोमा सोही बमोजिम र नतोकिएको हकमा तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकमको वार्षिक दश प्रतिशतका दरले व्याज (हर्जाना) लाग्नेछ

४३. अभिलेख नराखेमा शुल्क लाग्ने : यस ऐन बमोजिम अभिलेख राख्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताले अभिलेख नराखेमा रु एक हजार शुल्क लाग्नेछ ।

४४. समयमा विवरण दाखिला नगरेमा जरिवाना लाग्ने : यस ऐन तथा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम विवरण दाखिला गर्नुपर्ने वा नवीकरण गराउने दायित्व भएको व्यक्ति वा संघसंस्थालाई आर्थिक ऐनले तोकेको भएमा सोही बमोजिम र नतोकिएकोमा रु एक हजार जरिवाना असूल उपर गरी विवरण दर्ता वा नवीकरण गरिनेछ ।

४५. भुट्टा विवरण दिएमा जरिवाना लाग्ने : यस ऐन तथा प्रचलित कानून बमोजिम विवरण दाखिला गर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताले कर छल्ले नियत लिई भुट्टा वा अधुरो विवरण दाखिला गरेमा विगोको दश प्रतिशत जरिवाना सहित लाग्ने कर निजबाट असूल गरिनेछ

४६. व्याज (हर्जाना) नलाग्ने : यस ऐन बमोजिम लाग्ने शुल्क, व्याज (हर्जाना) र जरिवानामा पुनः व्याज (हर्जाना) लाग्ने छैन ।

परिच्छेद - १२

प्रशासकीय पुनरावलोकन र पुनरावेदन

४७. प्रशासकीय पुनरावलोकन हुन सक्ने : यस ऐन बमोजिमका देहायका निर्णय माथि प्रशासकीय पुनरावलोकन हुन सक्नेछ :

- (क) कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारण, पुनः कर निर्धारण र संशोधित कर निर्धारण सम्बन्धी निर्णय ।
- (ख) यस ऐन बमोजिम लाग्ने वा लागेको कर र गैरकर राजस्व तथा अन्य दस्तुर, शुल्क, जरिवाना, हर्जाना सम्बन्धी निर्णय ।

४८. प्रशासकीय पुनरावलोकनको प्रक्रिया :

- (१) यस ऐन बमोजिमको कर निर्धारणको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने करदाताले सो सूचना पाएको मितिले तीस दिनभित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि परेको निवेदन माथि तीस कार्यदिन भित्र कारवाही र किनारा गर्नुपर्नेछ ।
- (३) यस दफाबमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिने व्यक्तिले विवादित बाँकी करको १५ प्रतिशत रकम धरौटी राख्नुपर्नेछ ।
- (४) उपदफा (३) बमोजिम राखिएको धरौटी पुनरावलोकन प्रक्रिया समाप्त भएपछि तिर्नुपर्ने करमा समायोजन गर्न वा तिर्न नपर्ने भएमा सम्बन्धित करदातालाई फिर्ता दिइनेछ ।

४९. पुनरावेदन दिन सक्ने : प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय भएकोमा त्यस्तो निर्णय भएको मितिले पैंतिस दिनभित्र चित्त नबुझ्ने पक्षले प्रचलित कानून बमोजिम जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

परिच्छेद - १३

समन्वय सम्बन्धी व्यवस्था

५०. नेपाल सरकारसँग समन्वय :

- (१) नगरपालिकाले संघीय कानून वा यस ऐन बमोजिम असूल उपर गर्नुपर्ने कर वा गैरकर राजस्व असूल गर्न एकद्वार प्रणाली अपनाउन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको एकद्वार प्रणाली अपनाउन नगरपालिका वा सो को अधिकारप्राप्त अधिकारी वा कर अधिकृतले नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारले सो प्रयोजनका लागि अधिकार सुम्पेको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।
- (३) नगरपालिकाले संविधानको साभ्ता सूचीमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैरकर राजस्वका आधार र दर वा कर प्रशासनसँग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकारसँग समन्वय गर्न सक्नेछ ।
- (४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तरगत समन्वय गरी टुंगोमा पुर्याएका विषयहरु यस ऐनमा परेसरह मानिनेछ र ती व्यवस्थाका हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सोही अनुसार कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।

५१. प्रदेश सरकारसँग समन्वय :

- (१) नगरपालिकाले प्रदेश कानून वा यस ऐन बमोजिम असूल उपर गर्नुपर्ने कर वा गैरकर राजस्व असूल गर्न एकद्वार प्रणाली अपनाउन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको एकद्वार प्रणाली अपनाउन नगरपालिका वा सोको अधिकार प्राप्त अधिकारी वा कर अधिकृतले प्रदेश सरकार वा प्रदेश सरकारले सो प्रयोजनका लागि अधिकार सुम्पेको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।
- (३) नगरपालिकाले संविधानको साभ्ता सूचीमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैरकर राजस्वका आधार र दर वा कर प्रशासनसँग सम्बन्धित विषयमा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गर्न सक्नेछ ।

- (४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तरगत समन्वय गरिएका विषयहरु यस ऐनमा परेसरह मानिनेछ र ती व्यवस्थाका हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सोही अनुसार कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।
५२. केन्द्रीय बैंकसँग समन्वय : नगरपालिकाले कर र गैरकर राजस्व संकलनका सम्बन्धमा केन्द्रीय बैंक (नेपाल राष्ट्र बैंक) सँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।
५३. अन्य निकाय, कार्यालय र संघसंस्थासँग समन्वय : नगरपालिका वा सो को अधिकार प्राप्त अधिकृतले कर तथा गैरकर राजस्वसँग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार अन्तरगतका सरकारी निकाय, बैंक वा संघसंस्थासँग आवश्यक समन्वय गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद- १४

विविध

५४. प्रगतिशील कर प्रणाली अवलम्बन गरिने : नगरपालिकाले यस ऐन बमोजिम लगाउने करको दर निर्धारण गर्दा गरिब तथा विपन्न वर्गलाई कम बोझ पर्ने गरी प्रगतिशील कर प्रणाली अवलम्बन गर्नुपर्नेछ ।
५५. विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गर्न सक्ने : यस ऐनमा अन्यत्र जन्नु सुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नगरपालिकाले विद्युतीय माध्यम (अनलाइन) बाट करदातालाई सूचना दिने, करदाताले आफ्नो विवरण र प्रमाण पेश गर्ने, कर लगायतको तिर्नु बुझाउनुपर्ने रकम दाखिला गर्ने एवं कर वा त्यस्तो रकम बुझाएको रसिद दिने लगायतका कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी काम कारवाही गर्न सकिने व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ ।
५६. कागजातको ढाँचा : यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमावली वा कार्यविधि वा निर्देशिकामा उल्लेख नभएको वा नतोकिएको कुनै विवरण, ढाँचा, तरिका वा जानकारी सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न उपयुक्त देखिएमा कार्यपालिकाले आदेश वा सूचना जारी गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।
५७. सूचना तामेली रीत पुगेको मानिने :
- (१) यस ऐन बमोजिम दिनुपर्ने म्याद, सूचना वा कागजात देहायबमोजिम बुझाए वा पठाएमा सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुझाएको वा दिइएको मानिनेछ :
 - (क) सम्बन्धित व्यक्तिलाई नै बुझाएको,
 - (ख) निजको परिवारको उमेरपुगेको सदस्यलाई बुझाएको,
 - (ग) निजको कानून व्यवसायी वा लेखापाललाई बुझाएको,
 - (घ) नाबालिगको हकमा संरक्षक वा माथवर व्यक्तिलाई बुझाएको,
 - (ङ) कार्यालय, संघसंस्था वा निकायको हकमा प्रबन्धक वा प्रशासकीय प्रमुख वा सो कार्यका लागि तोकिएको कर्मचारीलाई बुझाएको, र
 - (च) करदाताको ठेगानामा हुलाकबाट रजिष्ट्री गरी पठाएको वा विद्युतीय माध्यमबाट सम्बन्धित पक्षको विद्युतीय ठेगानामा पठाएको ।
 - (२) कर इकाइको अधिकृतको नाम र पद खुल्ने गरी दस्तखत गरिएको, कम्प्यूटर प्रविधिबाट इनस्क्रीप्ट वा इनकोड गरिएको वा छाप लगाइ तामेली गरिएको वा दिइएको कागजातलाई रीतपूर्वकको कागजात मानिनेछ ।

५८. कारवाही हुने :

- (१) कर अधिकृत वा कर प्रशासनसँग सम्बन्धित कुनै कर्मचारीले कर तिर्नु बुझाउनुपर्ने दायित्व भएको व्यक्ति वा करदातालाई हानि नोक्सानी पुर्याउने, करको दायित्व घटीबढी गर्ने, समान अवस्थामा करदाता बीच असमान व्यवहार गर्ने, कुनै करदातालाई अनुचित फाइदा पुर्याउने वा करदाताबाट आफ्नो वा अरु कसैको निजी स्वार्थ पूर्ति गर्ने उद्देश्यले कुनै काम गरेमा वा कानून बमोजिम गर्नुपर्ने काम समयमा नगरी दुख वा हैरानी दिएमा सम्बन्धित व्यक्तिले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम उजुरी परेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक छानबिन गरी सम्बन्धित कर्मचारीको सेवा सम्बन्धी कानून बमोजिम आफूलाई कारवाही गर्ने अधिकार भएको विषयमा आफैले कारवाही गर्ने र कारवाही गर्ने अधिकार नभएको विषयमा विभागीय कारवाहीको लागि अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष सिफारिस गर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम कारवाही गर्दा प्रमाण नष्ट हुन सक्ने भएमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले त्यस्तो कर अधिकृत वा अन्य कर्मचारीलाई सम्बन्धित सेवा सम्बन्धी कानून बमोजिम कारवाही गर्न सक्नेछ ।
- (४) उपदफा (२) बमोजिम छानबिन गर्ने अवधिभर सो कर्मचारीलाई जिम्मेवारीबाट अलग राखिनेछ ।
- (५) यस दफा बमोजिमको छानबिन गर्ने र जिम्मेवारीबाट अलग राख्ने अवधि निजको सेवा सम्बन्धी कानूनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा बाहेक तीन महिनाभन्दा बढी हुने छैन ।

५९. पुरस्कृत गर्न सक्ने :

- (१) नगरपालिकाले मापदण्ड निर्धारण गरी करदातालाई उत्कृष्ट करदाताको रूपमा प्रत्येक वर्ष पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम दिइने पुरस्कारको स्वरूप, परिमाण वा सो सम्बन्धी अन्य व्यवस्था कार्यपालिकाले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।
- (३) कुनै करदाताले यस ऐनबमोजिम नगरपालिकालाई तिर्नु बुझाउनुपर्ने कर तथा गैरकर राजस्व रकम तिर्नुपर्ने रकमभन्दा कम बुझाएको वा राजस्व चुहावट गरेको सूचना दिएको आधारमा नगरपालिकालाई थप राजस्व प्राप्त हुन आएमा त्यसरी थप हुनु आएको राजस्वको पन्ध्र प्रतिशत रकम सूचना दिने व्यक्तिलाई नगद पुरस्कार दिन सकिनेछ ।

६०. सूचना सार्वजनिक गर्नुपर्ने :

- (१) यस ऐनबमोजिम नगरपालिकाले लगाएको कर र गैरकर राजस्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर सम्बन्धी सूचना सर्वसाधारणको जानकारीका लागि स्थानीय राजपत्र तथा अन्य उपयुक्त माध्यमबाट समेत सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।
- (२) नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिमका कर, राजस्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर समेतलाई आफ्नो वेबसाइटमा समेत राख्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- (३) नगरपालिकाले कर र गैरकर राजस्वका दर र सोमा भएको हरे फेर सम्बन्धी विवरण नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायहरुमा समेत उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

६१. नियमावली, निर्देशिका वा कार्यविधि बनाउने अधिकार : यस ऐन बमोजिमको काम प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न कार्यपालिकाले आवश्यक नियमावली वा निर्देशिका वा कार्यविधि स्वीकृत गरी

लागू गर्न सक्नेछ । राजश्व उठाउने र लगाउने सम्बन्धमा यो ऐन जारी हुनु भन्दा अगाडि भए
गरेका काम तथा जारी गरिएका नियमावली, कार्यविधि यसै ऐन बमोजिम जारी भएको मानिनेछ ।

६२. बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार :

- (१) यस ऐनको कार्यान्वयनको सिलसिलामा कुनै बाधा अड्काउ परेमा त्यस्तो बाधा अड्काउ
फुकाउन कार्यपालिकाले आदेश जारी गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम कार्यपालिकाले जारी गरेको आदेश यसै ऐनमा उल्लेख भए सरह
मानिनेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम आदेश जारी गर्ने अधिकारको प्रयोग गर्दा यस ऐनमा उल्लिखित
मूलभूत कुरालाई असर नपर्ने गरी मात्र गर्न सकिनेछ ।

मेचीनगर नगरपालिकाको कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धि ऐन, २०७३